

Beroepsprofiel Sportarts 2025

Uitgegeven door:
Vereniging voor Sportgeneeskunde
Postbus 52
3720 AB Bilthoven

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	2
1. Sportgeneeskunde.....	3
2. Kernactiviteiten van de beroepsgroep	4
3. Kennis en vaardigheden	5
4. Werkveld	7
5. Indicaties verwijzing naar sportarts.....	8
Bijlage: Financiering van de sportgeneeskunde binnen de gezondheidszorg	9

Voorwoord

Voor u ligt het geactualiseerde beroepsprofiel van de sportarts. Sinds de erkenning van de sportgeneeskunde als medisch specialisme in 2014 is het vakgebied ingrijpend veranderd. De sportgeneeskunde is inmiddels verankerd in het Nederlandse, medisch-specialistische domein en sinds 2024 ook als medisch specialisme erkend binnen de Europese Unie. Deze erkenning heeft geleid tot een verbreding van het takenpakket, een verdieping van de wetenschappelijke onderbouwing en een intensivering van de samenwerking met andere specialismen.

Dit beroepsprofiel beschrijft de kernactiviteiten, actuele competenties, het werkveld en de positionering van de sportarts binnen een dynamisch en multidisciplinair zorglandschap. Het dient als leidraad voor opleiding, kwaliteitsborging en verdere ontwikkeling van het vakgebied.

Namens de Projectgroep Beroepsprofiel,

Sportartsen:

- Jan-Willem Dijkstra
- Riff Ekelschot (aios sportgeneeskunde)
- Karin van der Ende-Kastelijn
- Fred Hartgens
- Aernout Snoek
- Luuk Walta (aios sportgeneeskunde)
- Michael van der Werve
- Don de Winter
- John IJzerman
- Hans Zwerver

Ondersteuning vanuit het bureau:

- Karlien Doetjes
- Hanneke van Hamersvelt
- Harry van der Zaag

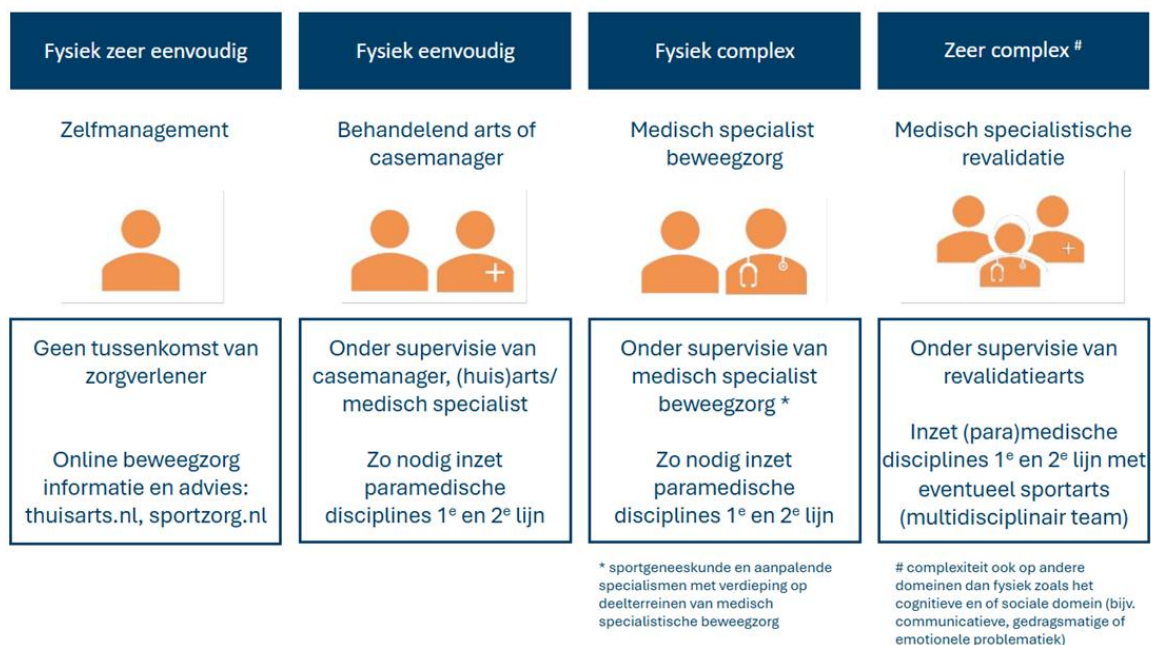
1. Sportgeneeskunde

Definitie

“Sportgeneeskunde is het specialisme dat zich richt op het waarborgen, herstellen en bevorderen van de fysieke fitheid en biedt medisch specialistische beweegzorg aan iedereen met een aandoening van het houdings- en bewegingsapparaat, inspanningsgerelateerde klachten en/of deconditionering.”

Algemene omschrijving

De sportarts is **medisch specialist in beweegzorg** en richt zich met kennis, diagnostiek en therapeutische interventies op ‘**fysiek complexe beweegzorgvraagstukken**’, zoals weergegeven in **Figuur 1**. Het handelen van de sportarts kenmerkt zich door een orgaanoverstijgende en integratieve aanpak gericht op **belasting en belastbaarheid**. De sportarts combineert medische met biomechanische en inspanningsfysiologische kennis. Additioneel aan deze tweedelijns medisch specialistische beweegzorg, adviseert de sportarts met sportmedische onderzoeken mensen en organisaties over veilig sporten en bewegen, zowel individueel als groepsgewijs. De sportarts werkt daarbij als medisch specialist in beweegzorg interdisciplinair samen met professionals in de eerste, tweede en derde lijn.

Figuur 1. Stepped care in beweegzorg

De fysiek complexe beweegzorgvraagstukken (zie figuur 1) bevinden zich op de deelgebieden:

- Houdings- en bewegingsapparaat: overbelastingsklachten, subacute letsels, chronische klachten opgelopen tijdens sportbeoefening of in het dagelijks leven.
- Inspanningsgerelateerde klachten, zoals onbegrepen en/of aanhoudende thoracale-, dyspnoe-, vermoeidheidsklachten en/of vermoedens bewegingsangst.
- Deconditionering bij chronische aandoeningen zoals bij hart- en vaatziekten, cerebrovasculaire aandoeningen, longziekten, artrose, diabetes, kanker, overgewicht en obesitas, post acute infectieuze klachten (o.a. Post COVID) én prehabilitatie gericht op kwetsbare patiënten met een (sterk) verhoogd risico op complicaties en/of overlijden, die een grote operatie of een zware behandeling moeten ondergaan.

NB. Uiteraard kunnen bij een cliënt/patiënt in de verschillende deelgebieden meerdere complexe vraagstukken tegelijkertijd voorkomen.

2. Kernactiviteiten van de beroepsgroep

A. Medisch specialistische beweegzorg voor het houdings- en bewegingsapparaat

Diagnostiek en therapeutische interventies bij acute en chronische klachten aan het houdings- en bewegingsapparaat.

B. Medisch specialistische beweegzorg voor inspanningsgerelateerde klachten en chronische aandoeningen

Diagnostiek en therapeutische (beweeg)interventies bij inspanningsgerelateerde klachten en zorgvragen betreffende chronische aandoeningen. Hierbij kan door middel van inspanningsfysiologisch onderzoek een gepersonaliseerde beweeginterventie worden gestart. De sportarts heeft een proactieve, initiërende en uitvoerende rol in het optimaliseren van de medisch specialistische beweegzorg in bijvoorbeeld multidisciplinaire teams. Voorbeelden hiervan zijn werkzaamheden op het gebied van prehabilitatie, hart-/oncologische revalidatie en herstelzorg bij post acute infectieuze syndromen zoals post COVID.

C. Wetenschappelijk onderzoek, innovatie en educatie

Gericht op het verbeteren en implementeren van evidence based medisch specialistische beweegzorg en de onder D t/m F genoemde kernactiviteiten.

D. Sportmedische begeleiding van individuele (top)sporters en (top)sportteams

Begeleiding van een individuele sporter of sportteam op het gebied van het houdings- en bewegingsapparaat, inspanningsgerelateerde klachten, voeding, overtraining of thermische expositie bij de beoefende sport of fysieke belasting. De sportarts kan de sporter(s) adviseren bij medische keuzes en vraagstukken om zo op een verantwoorde wijze de benodigde trainingssuren te maken en fit aan een wedstrijd/activiteit te beginnen.

E. Maatschappelijke betrokkenheid/adviserende rol in het uitdragen van het belang van 'bewegen als medicijn'

Vanuit maatschappelijke betrokkenheid een adviserende rol vervullen bij (zorg)organisaties die als doel hebben de balans tussen belasting en belastbaarheid te bewaken en een bepalende rol hebben in het uitdragen van het adagium 'bewegen als medicijn'. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld overheidsinstanties en sportbonden.

F. Sportmedische onderzoeken*

Verrichten van een (algemene en sportspecifieke) anamnese en lichamelijk onderzoek, bestaande uit onderzoek van het houdings- en bewegingsapparaat, het cardiovasculaire systeem en het respiratoire systeem om een gericht en verantwoord sport- en beweegadvies aan (beginnende) sporters te kunnen geven. De exacte invulling van een sportmedisch onderzoek wordt afgestemd op de belasting en belastbaarheid van de persoon, de persoonlijke wensen en, indien van toepassing, de richtlijnen van sportbonden, organisaties of opleidingen.

* Een sportmedisch onderzoek is een vrijwillige gezondheidscheck gericht op prestatie, preventie of persoonlijke inzichten. Een medische keuring daarentegen kan in opdracht van derden worden verplicht en moet voldoen aan de Wet op de medische keuringen, die strikte eisen stelt aan doelmatigheid, privacy en informatievoorziening.

3. Kennis en vaardigheden

Kennis

De sportarts beschikt over actuele en wetenschappelijk onderbouwde kennis van het sportgeneeskundige vakgebied en past diagnostische, therapeutische en preventieve middelen professioneel, ethisch verantwoord en evidence based toe. Tegelijkertijd werkt de sportarts aan een effectieve behandelrelatie met de patiënt of cliënt.

Het kennisgebied van de sportarts omvat de volgende gebieden:

A. Anatomie, pathologie en fysiologie

- Medisch specialistische kennis van aandoeningen van het houdings- en bewegingsapparaat, spier-, pees- en fasciastructuren, en het cardiovasculaire, respiratoire, neuromusculaire en neurologische systeem.

B. Inspanningsfysiologie en trainingsleer

- Kennis van de principes van inspanningsfysiologie, bewegingsleer en trainingsprincipes.
- Kennis over de inzet en interpretatie van diverse typen inspanningstesten, zoals fietsergometrie met ademgasanalyse.
- Kennis van inspanningsgerelateerde klachten, niet alleen cardio/pulmonaal, maar ook bij chronische aandoeningen, zoals diabetes, schildklieraandoeningen, oncologie en post acute infectieuze syndromen.
- Kennis over fysieke inspanning onder bijzondere omstandigheden, zoals hyperbare fysiologie, hoogtettrainingen en thermoregulatie.

C. Biomechanica

- Kennis van de basisprincipes van de kinetica en kinematica met betrekking tot een mogelijke relatie met prestatieverlies of klachten gerelateerd aan sport en bewegen.
- Een specialistische en brede benadering van biomechanische klachten, waarbij het beoordelen van de gehele beweegketen centraal staat.

D. Sport- en beweeggerelateerde aandoeningen

- Kennis over het ontstaan en de behandeling van sportblessures, zoals peesaandoeningen, stressfracturen, spier- en gewrichtsproblemen.
- Inzicht in overbelasting, vermoeidheid en herstelmecanismen.

E. Preventie, gezondheidsbevordering en leefstijl

- Kennis over preventieve maatregelen om gezondheidsschade door fysieke inspanning te voorkomen en duurzame sportbeoefening te ondersteunen.
- Kennis over veilige sportbeoefening voor specifieke doelgroepen, zoals kinderen, ouderen en mensen met een chronische aandoening.
- Kennis over te gebruiken sportmaterialen.
- Kennis van de inzet van 'bewegen als medicijn' bij diabetes, obesitas, hart- en vaatziekten en andere chronische aandoeningen.
- Relevante kennis van *wearables* (fysiek aan een persoon verbonden digitale sensoren) die door cliënten/patiënten worden gebruikt om hun eigen gezondheid te monitoren.
- Kennis over relevante nieuwe technologische toepassingen, waaronder Artificial Intelligence, binnen de sportgeneeskunde.

F. Voedingsleer

- Kennis over het belang van voeding en supplementen in relatie tot fysieke inspanning.
- Adviesvaardigheid bij het aanpassen van voedingspatronen rondom training en wedstrijden.
- Kennis over kenmerken van een beperkte energiebeschikbaarheid door (relatieve) ondervoeding en de wijze waarop, eventueel in samenwerking met andere disciplines, een adequaat voedingspatroon kan worden hersteld.

G. Sportpsychologie en gedragsverandering

- Kennis van motivatie, gedragsverandering en psychologische ondersteuning bij blessureherstel en/of prestatieverbetering.
- Inzicht in de kenmerken van stress gerelateerde klachten en het objectiveren hiervan via het gebruik van adequate meetinstrumenten.

H. Acute geneeskunde

- Kennis over eerste hulp bij acute sportspecifieke traumatologie en acute levensbedreigende situaties tijdens sportbeoefening.

I. Ethiek en dopingregelgeving

- Kennis van de medisch-ethische beleidsregels van de beroepsgroep.
- Kennis van de sportspecifieke (inter)nationale dopingreglementen (WADA).

Vaardigheden

De sportarts weet zijn/haar kennis effectief toe te passen in de praktijk. De sportarts beschikt over de volgende vaardigheden:

A. Medisch handelen en consultvoering

- Kan bij sport- en inspanningsgerelateerde klachten en of deconditionering, na anamnese en lichamelijk onderzoek via klinisch redeneren, tot een differentiaaldiagnose komen en behandeladviezen geven.
- Kan duidelijk en effectief communiceren met cliënten/patiënten (gedeelde besluitvorming) en is in staat medische informatie op een begrijpelijke manier over te brengen (patiënteducatie). Door aandachtig te luisteren, kan de sportarts ervoor zorgen dat de cliënt/patiënt zich gehoord voelt en dat de informatie uit het gesprek bijdraagt aan een juiste diagnose.
- Kan via preventief, sportmedisch onderzoek een analyse maken van de balans tussen belasting en belastbaarheid en op basis daarvan een persoonlijk risicoprofiel genereren van de cliënt/patiënt met daaruit voortvloeiende adviezen en actiepunten.
- Handelt mede volgens de door de VSG gedragen richtlijnen en leidraden, waaronder *'Leidraad Medisch Handelen in de Sport' (2022)*.
- Draagt bij aan het tot stand komen van passende zorg.

B. Samenwerken en netwerken

- Kan effectief samenwerken binnen een multidisciplinair team van (para)medici en staat open voor de expertise van anderen om de cliënt/patiënt de best mogelijke zorg te bieden.
- Is in staat ook met andere betrokkenen rondom de sporter/cliënt, zoals ouders, trainers en dergelijke, een goede samenwerking tot stand te brengen.

C. Diagnostiek en testinterpretatie

- Uitvoeren en/of interpreteren van inspanningstesten (met ademgasanalyse), ecg's, longfunctieonderzoek, laboratoriumdiagnostiek, echografie en beoordeling van musculoskeletale beeldvorming.
- Is zich bewust van het gericht en kostenbewust aanvragen van aanvullende diagnostiek.

D. Behandel- en revalidatieplanning/beweegadvies

- Kan behandelplannen opstellen in samenwerking met (para)medici. Adviseert over de balans tussen belasting en belastbaarheid in relatie tot trainingsprogramma's en sporthervatting.
- Kan persoonlijk beweegadvies opstellen voor mensen met (risico op) chronische aandoeningen.

E. Acute zorg

- Is in staat, ook onder externe (prestatie) druk, acute zorg te leveren in en rond het sportveld of bij een evenement (zoals BLS/ALS met AED, handelingen bij bewusteloosheid, botbreuken, wonden en vaststellen licht traumatisch hersenletsel).

F. Professionaliteit

- Gebruikt de bestaande richtlijnen en handelt volgens de gebruikelijke ethische normen van de beroepsgroep, naast het gebruik van eigen kennis en ervaring en de waarden van de cliënt/patiënt.
- Kent de grenzen van zijn/haar eigen persoonlijke deskundigheid en neemt verantwoordelijkheid om persoonlijke leerbehoeften vast te stellen. Mede om de kwaliteit van het werk te bewaken, wordt een gezonde balans tussen werk- en privéleven nagestreefd.
- Is op de hoogte van de relevante wet- en regelgeving.
- Zet zich in om op de hoogte te blijven van de nieuwste (wetenschappelijke) inzichten binnen de sportgeneeskunde en aanpalende disciplines.
- Draagt bij aan de ontwikkeling van nieuwe kennis en deelt deze door publicaties, onderwijs en voordrachten aan zorgverleners, maar ook aan sporters, trainers en cliënten/patiënten.
- Is in staat de begeleiding van individuele sporters of sportteams op zich te nemen in nauwe samenwerking met sportorganisaties.

4. Werkveld

De sportarts heeft een breed spectrum aan werkplekken binnen en buiten de gezondheidszorg. Naast de medisch specialistische zorg in de tweede lijn, waarbij het gaat om zorg die vergoed wordt vanuit de Zorgverzekeringswet (Zvw), biedt de sportarts ook zorg die niet valt onder de Zvw (zoals sportmedische onderzoeken, keuringen in opdracht van derden en (top) sportmedische begeleiding).

Sportartsen werken in algemene, topklinische en universitaire ziekenhuizen, een zelfstandig behandelcentrum (ZBC) of solisten praktijk. Andere werkplekken betreffen wetenschappelijke-, beleids- of (top)sportorganisaties zoals betaald voetbalorganisaties, sportbonden, commerciële sportploegen en het NOC-NSF.

De sportmedische instelling waar de sportarts werkzaam is, stelt de sportarts in staat om de werkzaamheden uit te oefenen conform de geldende professionele standaard. De sportmedische instelling waarborgt te allen tijde dat de sportarts toegang heeft tot de voor de beroepsuitoefening relevante voorzieningen. Daarnaast is de sportmedische instelling of afdeling in een ziekenhuis gecertificeerd volgens de VSG gedragen kwaliteitsstandaard (SCAS-I).

Binnen deze werkplekken werkt de sportarts samen met andere medisch specialisten en (zorg)professionals en levert hoogwaardig interdisciplinaire gezondheidszorg. De sportarts kan een rol spelen in wetenschappelijk onderzoek, innovatie en educatie bij onderzoeksinstituten. Bijvoorbeeld op het gebied van inspanningsfysiologie, blessurepreventie- en behandeling en de ontwikkeling van beweeginterventies. Dit draagt bij aan de continue verbetering van medisch specialistische beweegzorg.

5. Indicaties verwijzing naar sportarts

Voor onderstaande medisch specialistische zorg door de sportarts is een verwijzing van een huisarts, bedrijfsarts of medische specialist mogelijk:

I. Houdings- en bewegingsapparaat

Klachten van het houdings- en bewegingsapparaat, waarbij sprake is van diagnostische onzekerheid, uitblijven herstel en/of afwijkend beloop ondanks eerdere zorg in eerste (of tweede) lijn.

II. Deconditionering en inspanningsgerelateerde klachten

a. Uitblijven herstel fysieke fitheid ondanks (beweeg)zorg in eerste (of tweede) lijn (bij inspanningsgerelateerde klachten en/of chronische aandoeningen). Dit kan zich uiten in:

- Niet (meer) behalen van het fysieke fitheidsniveau voor ADL;
- niet (meer) behalen van het voor werk benodigde fysieke fitheidsniveau;
- niet (meer) behalen van het niveau van fysiek functioneren van voor de aandoening/ziekte.

b. Afwijkend beloop van beweegzorg in eerste of tweede lijn op basis van één of meer van de volgende criteria (bij inspanningsgerelateerde klachten en/of chronische aandoeningen):

- Onbegrepen dyspnoe;
- onbegrepen aspecifieke thoracale klachten;
- onbegrepen overmatige vermoeidheid;
- bewegingsangst.

III. Enkelvoudige (fysiek) complexe beweegzorgvraag

- Bij meerdere naast elkaar bestaande beperkingen/aandoeningen in voor bewegen vitale orgaansystemen (hart, longen, bewegingsapparaat);
- bij tegelijkertijd naast elkaar voorkomende chronische ziekten en/of aandoeningen;
- bij kans op (potentiële) bijwerkingen/nevenschade van behandeling (bijvoorbeeld in de oncologie, cardiologie, reumatologie).

IV. Meervoudige (fysiek, sociaal, mentaal, cognitief) complexe zorgvraag - medisch specialistische revalidatiezorg

- Sportarts in consult bij onbegrepen klachten houdings- en bewegingsapparaat;
- onzekerheid inzake diagnostiek/behandeling van verwachte problematiek op het gebied van fysieke fitheid.

Bron: *Implementatietraject medisch specialistische sportgeneeskundige zorg VSG-Zorginstituut Nederland*

Bijlage: Financiering van de sportgeneeskunde binnen de gezondheidszorg

De sportarts levert zowel zorg die valt onder de Zorgverzekeringswet (Zvw) als zorg die (eventueel) via de aanvullende zorgverzekering wordt vergoed.

A. Verzekerde zorg volgens de Zvw

De sportarts richt zich op medisch specialistische beweegzorg. In **Figuur 1** is de 'stepped care in beweegzorg' weergegeven. De figuur toont de positie van de sportarts ten opzichte van andere zorgverleners die zich ook bezighouden met beweegzorg. Stepped care waarborgt de 'juiste zorg op de juiste plek'. Voor medisch specialistische zorg door de sportarts is een verwijzing van een huisarts, bedrijfsarts of medische specialist noodzakelijk.

De fysiek complexe beweegzorgvraagstukken (zie figuur 1) bevinden zich op de deelgebieden:

- Houdings- en bewegingsapparaat: overbelastingsklachten, subacute letsels, chronische klachten opgelopen tijdens sportbeoefening of in het dagelijks leven.
- Deconditionering en inspanningsgerelateerde klachten, zoals onbegrepen en/of aanhoudende thoracale-, dyspnoe-, vermoeidheidsklachten en/of vermoedens bewegingsangst.
- Deconditionering bij chronische aandoeningen zoals bij hart- en vaatziekten, cerebrovasculaire aandoeningen, longziekten, artrose, diabetes, kanker, overgewicht en obesitas, post acute infectieuze klachten (o.a. Post COVID).
- Prehabilitatie gericht op kwetsbare patiënten met een (sterk) verhoogd risico op complicaties en/of overlijden, die een grote operatie of een zware behandeling moeten ondergaan.

NB. Uiteraard kunnen bij een cliënt/patiënt in de verschillende deelgebieden meerdere complexe vraagstukken tegelijkertijd voorkomen.

B. Aanvullende zorgverzekering (niet Zvw)

De sportarts kan ook zorg uitvoeren die niet valt onder de Zvw maar (deels) vergoed wordt vanuit een aanvullende zorgverzekering. Voor de zorg vanuit de aanvullende zorgverzekering is geen verwijzing noodzakelijk. Deze zorg is geschikt voor het uitvoeren van keuringen ten behoeve van het bepalen van de medische geschiktheid voor een specifiek(e) beroep/opleiding/inspanning/beweegactiviteit, het uitvoeren van sportmedische onderzoeken met of zonder inspanningsdiagnostiek en de medische begeleiding van (top)sporters. Dit kan gericht zijn op de individuele sporter, in team- of clubverband of op grotere schaal bij bijvoorbeeld een sportbond of gerelateerde organisatie.